

परिशिष्ट – 4

मार्गदर्शन नोंद – क्लायंट (Clients) खातीर किदें करचें किदें करचें न्हय

किदें करचें

1. वांगडी (Members / Stock Brokers) ऍक्सचेंजी वांगडा नोंदणीकृत आसा जाल्यार पळोवंक ऍक्सचेंजीच्या नोंदणीकृत वांगड्या वरवींच वेपार करचो. मुखावयल्या लिंका खातीर ऍक्सचेंज वॅबसायट पळोवची
2. वेपार सुरू करच्या आदीं प्रमाणित 'नो युवर क्लायंट (KYC)' फॉर्म भरपाचेर भर दिवचो.
3. युनीक क्लायंट (Client) कोड (UCC) मेळोवपाचेर भर दिवचो आनी तुमचो सगळो वेपार UCC खाला जातलो हें सुनिश्चीत करून घेवचें.
4. प्रमाणित 'जोखीम प्रगटीकरण दस्तावेज (Risk Disclosure Document)' वाचचो आनी स्वाक्षरी करची.
5. तुमी वांगड्या वांगडा अंमलबजावणी केल्ल्या KYC आनी/वा हेर दस्तावेजांची वांगड्यांकडल्यान प्रत घेवची.
6. मुखावयल्या लिंकाचेर उपलब्ध आशिल्ल्या वेपार पुनर्तपासणी सुविधेतल्यान वेपाराचें अस्सलपण तपासचें वेपार ऑनलायन लेगीत तपासूं येता वेपाराच्या तारखेपसून कामकाजाच्या 5 दिसांमेरेन ही सुविधा उपलब्ध आसता.
7. दरेक वेपारा खातीर विशिश्ट स्वरूपाचो करार नोट करार जाल्ल्याच्या 24 वरां भितर मागात हातूंत UCC सयत वेपाराचो हायलायट केल्लो तपशील आसूंक फावो.
8. करार नोटांत वांगड्याचो नांवनोंदणी क्रमांक, ऑर्डर क्र., ऑर्डरीची तारीख, ऑर्डरीचो वेळ, वेपार क्र., वेपाराचो दर, प्रमाण, लवादी पोटकलमां इत्यादींचो समावेश आसा हाची खात्री करून घेवची.
9. फायद्या आड सुरक्षा ठेवीची पावती घेवची.
10. ऍक्सचेंजीच्यो अधिसूचोवण्यो, नियम, पोट-नियम, नियमन, निर्देश, तशेंच नियामक, सरकार आनी हेर अधिकार हातूंतल्यान तुमचे अधिकार, आनी कर्तव्यां तशेंच त्या वांगड्याचें कर्तव्य हांचेर नजर मारची.
11. वेव्हार करच्या आदीं वांगड्याक सगळे प्रसंगोचीत प्रस्न विचारचे आनी दुबाव पयस करचे.
12. दरेक समेटाचें बिल घेवचें.
13. लेजर खात्याचेर मासीक निवेदन मागचें आनी कामकाजाच्या 7 दिसां भितर वांगड्या कडेन किदेंय चूक आसल्यार कळीत करचें. असमाधानकारक उत्तर मेळ्ळें ना जाल्यार कामकाजाच्या 15 दिसां भितर ऍक्सचेंजीक कळोवचें.
14. वेव्हार आनी तुमच्या ठेवीच्या सहभाग्या कडल्यान तुमकां प्राप्त जाल्लें निवेदन तपासून पळोवचें.
15. DP वरवीं मेळिल्ली डिलीवरी मार्गदर्शन स्लीप (DIS) पटी राखून दवरची.
16. DIS क्रमांक परत छापला आनी तुमच्या खात्याचो क्रमांक (UCC) DIS पटयेंत आसा हाची शहानीशा करून घेवची.

17. तुमी चड कालावधी खातीर उरचे नात जाल्यार वा खातें सातत्यान वापरनात जाल्यार तुमचें डिमिट खातें गोठेवचें.
18. गरजेचो फायदो वेळेंत फारीक करचो आनी फकत धनादेश काडचो आनी वांगड्याकडल्यान पावती घेवची.
19. विक्री करता जाल्यार दिल्ल्या वेळेंत कमोडीटी (commodities) धाडची वा खरेदी करता जाल्यार पयशे फारीक करचे.
20. खात्याच्या प्रमाणां समजून घेवची आनी पाळो दिवचो.
21. तुमी आनी वांगड्यामदीं स्विकृती मेळिल्ले स्वतंत्र पोटनियम किदेंय आसल्यार, ते वाचचे, समजून घेवचे आनी मागीर स्वाक्षरी करची. पोटनियम तुमी आनी वांगड्या मदीं स्विकृत जाल्ले आसात आनी तुमच्या मान्यताये शिवाय बदलूंक मेळनात हाची नोंद दवरात.
22. SEBI कमोडीटी ऍक्सचेंजीन (Commodity Exchange) वेपार आनी तत्सम तजवीजो/मार्गदर्शन हे खातीर सगळ्यो ब्रोकेज, कमीशनां, फी, आनी वांगड्यान तुमचेर घाल्ले हेर सगळे शुल्क हांची स्पश्ट कल्पना मेळयात.
23. वांगड्याच्या फावोरान खातें पेयी धनादेश तयार करून पगार फारीक करात. तुमच्या वांगड्या वांगड्याच्या पगार/कमोडीटीच्या ठेवीचो कागदपत्री पुरावो तुमच्या कडेन आसतलो हाची खात्री करून घेयात, ताचेर तारीख, कमोडीटी, प्रमाण, खंयची बँक/डिमिट खातें जातूंत संबंदीत पयशे वा कमोडीटी (वॅरहावज पावत्यांच्या स्वरूपांत) ठेवी दवरल्यात आनी खंयच्या बँक/डिमिट खात्यांत आसा तांची खात्री करून घेवची.
24. निधी वा कमोडीटीची डिलीवरी (किदें आसता तशें) ऍक्सचेंजीकडल्यान पे आवटाची पावती मेळिल्ल्याच्या एका कामकाजाच्या दिसा भितर करची न्हय, जर तुमी वांगड्याकडेन देवाणघेवाण जावपी खातें सांबाळपाचो विशिश्ट अधिकार दिलो आसा. अशे तरेन, हे संबंदान, तुमी उपलब्ध केल्लें चालू खात्याच्या अधिकारांक मुखावयल्यो अटी लागू जातात:
 - a) तुमच्या कडल्या तसल्या अधिकाराचेर तारीख आसची, तुमचीच स्वाक्षरी आसची आनी तुमी ती केन्नाय फाटीं घेवंक शकतात अशी सुचोवणी छापिल्ली आसची.
 - b) निधी/कमोडीटी वा निवेदन किदें आसा तें, मेळिल्ल्याच्या कामकाजाच्या 7 (सात) दिसां भितर खात्याच्या निवेदना संबंदान उप्राशिल्लें किजील तुमी लेखी वांगड्याक कळोवंक फावो. किजील आसल्यार, संबंदीत कमोडीटी ऍक्सचेंजीच्या इनवेस्टर ग्रीवॅन्स सेलाक कळाव करिनासतना लेखी सुचीत करचें.
 - c) तुमी चालू खातें सांबाळपाक वेंचिल्लें नासल्यार आनी फुडल्या कामकाजाच्या दिसा भितर पेआवाटाची पावती ऍक्सचेंजीतल्यान मेळिना जाल्यार, उपकार करून वांगड्याक कळोवचें. किजील आसल्यार, संबंदीत कमोडीटी ऍक्सचेंजीच्या इनवेस्टर ग्रीवॅन्स सेलाक कळाव करिनासतना लेखी सुचीत करचें.
 - d) उपकार करून वेपाराच्या दिसाच्या शेवटाक वेपार खात्री आलेट/वेव्हाराचो तपशील SMS वा मेल वरवीं मेळोवंक तुमचो मोबायल नंबर आनी ईमेल आयडी वांगड्या कडेन नोंद करचो.

25. कमोडीटी डेरिवेटिव (Commodity Derivative) मार्केट वा वांगडी कर्जबाजारी जालो जाल्यार वा दिवाळखोर जालो जाल्यार तुमच्या पयशांच्या आनी तुमी ठेव म्हूण दवरूंक शकतात ते हेर मालमत्तेच्या सुरक्षे संबंदान तुमकां ज्ञान आसूंक जाय.
26. तुमी वांगड्या वांगडा दवरिल्ल्या तशा पयशे वा मालमत्तेच्या ठेवीचो कागदपत्री पुरावो तुमच्या कडेन आसतलो हाची उपकार करून खात्री करून घेयात, हातूंत तो पयसो आनी मालमत्ता खंयच्या खात्यांत ठेव म्हूण दवरल्या तें स्पश्ट केल्लें आसूंक जाय.
27. तुमची समस्या/कागाळ/मुद्दो संबंदीत वांगडी/अधिकृत व्यक्तीन सोडयलो ना जाल्यार हो मुद्दो कमोडीटी ऍक्सचेंज कडेन व्हरात. थंयूय तुमचें समाधान जालें ना जाल्यार SEBI कडेन तुमची कागाळ सादर करात.

किदें करचें न्हय

1. खंयच्याच अनौदणीकृत व्यक्तीकडेन वेव्हार करचो न्हय.
2. ऑफ-मार्केट उलाढालीनी पडचें न्हय कारण अशे वेव्हार अवैध नी ऍक्सचेंजीच्या न्यायाधीकारक्षेत्राच्या भायले आसतात.
3. खंयच्याच वांगड्या वांगडा फायद्याचो भरवंसो दाखोवपी रचणायांनी भाग घेवचो न्हय.
4. मनभुलोवण्यो जायराती, अफवा, होट टिप्स, फायद्याच्या प्रत्यक्ष/अप्रत्यक्ष वचनांक भुलचें न्हय.
5. पगार रोख रकमेंत फारीक करचो न्हय/फायद्याआड आनी वांगड्या कडेन वा कडल्यान जावपी समेटा खातीर रोख रक्कम घेवची न्हय.
6. जोखीम प्रगटीकरण करार वाचल्या आनी समजून घेतल्या बगर सुरू करचें न्हय.
7. फोनावयल्यान दिल्ल्या व्हड मोलांची मागणी बरोवन दवरूंक विसरचें न्हय.
8. स्वाक्षरी करूंक नाशिल्लो/डुप्लिकेट करार नोट/खात्रीचो मेमो स्विकारचो न्हय.
9. अनधिकृत व्यक्तीन स्वाक्षरी केल्लो करार नोट/खात्रीचो मेमो स्विकारचो न्हय.
10. तुमचो माजाळ्याचो वेपार खात्याचो पासवर्ड कोणां वांगडा वांटचो न्हय.
11. वांगड्याक पगार/कमोडीटीची डिलीवरी करपाक कळाव करचो न्हय.
12. गुंतवणूकीत जोखीमीची नोंद घेवपाक विसरचें न्हय.
13. कमोडीटी, ठेवी दवरतना कोरे डिलीवरी मार्गदर्शन स्लिपी (DIS) चेर स्वाक्षरी करची न्हय आनी/वा वेळ वाटावपाक डिपोजिटरी पार्टीसिपंट (DP) वांगडा वा वांगड्या वांगडा दवरचें न्हय.
14. ऍक्सचेंजीन स्पश्ट केल्ल्या दरां परस चड दराची ब्रोकरेज फारीक करची न्हय.
15. अधिकृत व्यक्तीच्या नांवांन धनादेश काडचे न्हय.

**इलेक्ट्रॉनिक काँट्रॅक्ट नोट (ईसीएन) – घोशणा
(इत्सीक)**

प्रति,
(एँक्चेजीच्या वांगड्याचें नांव)
मोगाळ सायब,

हांव _____ हे _____ एँक्चेजीच्या
श्री/श्रीमती _____ हांचो क्लायंट मुखावयलें स्पश्ट करता:

- म्हजे कडल्यान जाल्ल्या सगळ्या वेपारा खातीर हांव इलेक्ट्रॉनिक काँट्रॅक्ट नोट मागना तोमेरेन वांगड्यान फिजीकल काँट्रॅक्ट नोट दिवंक जाय हाची जाण म्हाका आसा.
- वांगड्यान फकत म्हज्या विनंती वयल्यान म्हाका इलेक्ट्रॉनिक काँट्रॅक्ट नोट दिवंक जाय हाची जाण म्हाका आसा.
- वांगड्यान जरी फिजीकल काँट्रॅक्ट नोट दिवपाचो आसलो तरीय, फिजीकल काँट्रॅक्ट नोट घेतना म्हजी गैरसोय जाता. ताका लागून हांवें केल्ल्या/मागणी केल्ल्या सगळ्या वेपाराच्या म्हायती पुराय आढावो आसपी इलेक्ट्रॉनिक काँट्रॅक्ट नोट म्हाका दिवचो अशी हांव स्वेच्छेन विनंती करतां.
- म्हजो संगणका कडेन एँक्सेस आसा आनी हांव नियमीत माजाळ्याचो वापर करतां, म्हाका ईमेल हाताळपाचें फावोशें ज्ञान आसा.
- म्हजो ईमेल आयडी* _____ आसा. हो हांवें तयार केला आनी हेर कोणेंच करुना.
- हें घोशणा पत्र इंग्लीशींत वा म्हाका समजपी हेर खंयच्याय भाशेंत आसूंक जाय हाची जाण म्हाका आसा.
- वांगड्या कडल्यान ईमेल बाऊंस जाल्ल्याची अधिसूचोवणी मेळप ना हाचो अर्थ तो ईमेल म्हज्या वयर उल्लेख केल्ल्या ईमेल आयडी चेर येवप असो जाता हाची जाण म्हाका आसा.
वयर परिशिष्टांत दिल्ल्यो ईसीएन संबंदींच्या मार्गदर्शक सुचोवण्यो आनी घोशणा पत्र हांवें वाचलां आनी समजून घेतलां. फिजीकल काँट्रॅक्ट नोट वितरणा वेळा वयली जोखीम हांव जाणा आनी ताची पुराय जापसालदारकी हांव घेतां.
- (ईमेल आयडी क्लायंटान स्वताच्या हातबरपान बरोवंक जाय)

क्लायंटान नांव: _____

एकमेव क्लायंट कोड: _____

पॅन (पीएएन) : _____

नामो: _____

क्लायंटान्ची स्वाक्षरी:

तारीख:

सुवात:

क्लायंटान्च्या स्वाक्षरीची पुनर्तपासणी हाणीं केल्या,

वांगड्याच्या नेमून दिल्ल्या अधिकाऱ्याचें नांव

स्वाक्षरी

परिशिष्ट – 3 (KYC दस्तावेजां खातीर)

SEBI आनी कमोडीटी ऍक्सचेंजान (Commodities Exchanges) नेमून दिल्ल्या प्रमाणें वांगडी (Members/ Stock Brokers)

अधिकृत व्यक्ती (Authorized persons) आनी क्लायंट (client / investor) हांचे हक्क आनी बंधनां

1. नियम, पोटनियम आनी वेवसायीक कायदे / ऍक्सचेंजच्या नियमनांत/ सॅक्युरिटीस ऍन्ड ऍक्सचेंज बोर्ड ऑफ इंडिया (एसईबीआय) आनी ताणी वेळच्या वेळार जारी केल्ल्या सॅक्युरिटीस/सुचोवण्यां प्रमाणें विनिमय करपा खातीर मान्यताय दिल्ल्या कमोडीटीस (commodities)/करार/हेर साधनां वांगडा क्लायंटानीं गुंतवणूक/वेपार करचो पडटलो.
 2. ऍक्सचेंजच्या नियम, पोटनियम आनी वेवसायीक नियमांक आनी ताणी वेळच्या वेळार जारी केल्ल्या सॅक्युरिटीस/सुचोवण्यांक आनी SEBI च्या नियम आनी कायद्याक आनी पदार आशिल्ल्या अंमलबजावणी करपी सरकारी अधिकाऱ्यांनी वेळच्या वेळार जाहीर केल्ल्या अधिसूचोवण्यांक वांगडी, अधिकृत व्यक्ती आनी क्लायंटान पाळो दिवचो पडटलो.
 3. क्लायंट कमोडीटीस (Commodities) आनी/वा व्युत्पन्न करारांचो वेव्हार करपाच्या वांगड्याच्या क्षमतेचेर समाधानी आसचो आनी वांगड्या मार्फत तांच्या मागणेची अंमलबजावणी करपाक इत्सुक आसचो पडटलो आनी क्लायंटान वांगड्या वरवीं अंमलबजावणी करच्या आदीं वेळा वेळार वांगड्याच्या तशा क्षमताये बदल समाधान करून घेवचें पडटलें.
 4. वांगड्यान सातत्यान क्लायंटच्या विश्वसनीयते बदल आनी अर्थीक संपन्नते बदल आनी उपलब्ध करच्या आशिल्ल्या सेवेच्या समर्पक गुंतवणूक उद्दिष्टां बदल स्वताचें समाधान करून घेवचें पडटलें.
 5. वांगड्याच्या करपा आशिल्ल्या वेवसाया खातीरच्या लागणूकीचें हातूंत वांगडी कृती करता ती लागणूक आनी क्षमता, कसल्योय मर्यादा हांचो समावेश आसता, ताचे तंतोतंत स्वरूप क्लायंटक कळचें देखून, वांगड्यान पांवलां उबारचीं पडटलीं.
 6. वेवसायीक व्यासंगाच्यो गरजो
 - a. अर्थीक करार वा ताचे खाला खंयच्याय लागणूकीचें पालन करतना वांगड्यान वेवसायीक व्यासंगाचो उपेग करूंक फावो.
 - b. “वेवसायीक व्यासंग” म्हणल्यार वांगड्याक क्लायंट वांगडा वेव्हार करतना वापरपाचें कौशल्य आनी घेवपाची काळजी, हातूंत आसपावता-
 - i. प्रामाणिकपणान देवाणघेवाण;
 - ii. सद्भावनेचें मूलतत्व;
 - iii. क्लायंटक आशिल्लें ज्ञान, अणभव आनी कसब;
 - iv. अर्थीक उत्पादांत* आशिल्ल्या जोखमीचें स्वरूप आनी अंश वा क्लायंट दिता ती अर्थीक सेवा; आनी
 - v. क्लायंट वांगड्याचेर कितलो अवलंबून आसा.
- *कमोडीटी साधित करार
7. अधिकृत व्यक्तीन क्लायंट (क्लायंट) वांगडा देवाणघेणाव करतना वांगड्याक गरजेचें सहकार्य आनी आदार दिवचो पडटलो.

क्लायंटाची म्हायती

8. क्लायंटान वेळा वेळार वांगड्याच्या गरजे प्रमाणें लागपी तपशील पुरायेन "खातें उगडपाच्या फॉर्म" तेंक्याच्या तपशीला सयत भरप, कमोडीटी ऍक्सचेंज/SEBI न सक्तीचें केलां.
9. खातें उगडपाच्या दस्तावेजांनी सगळ्या सक्तीच्या गरजांची म्हायती क्लायंटान स्वता करून घेवची पडटली. क्लायंटान, वांगड्यान उल्लेख केल्लीं अतिरिक्त पोटवाक्या वा दस्तावेज सक्तीचे आसचे नात; ताका लागून क्लायंटाची विशेश स्विकृती निर्णायक आसतली.
10. क्लायंटान खातें उगडपाच्या वेळार आनी ते उपरांत उपलब्ध केल्ल्या 'खातें उगडपाच्या फॉर्म' दिल्ल्या म्हायतींत किदेंय बदल जालो जाल्यार क्लायंटान तत्काळ वांगड्याक बरोवन अधिसूचीत करचे पडटले; हातूंत अर्जीची समाप्ती/दिवाळखोर अर्जी वा ताका अर्थीक फटको बसपी खंयचोय खटलो हांचो समावेश आसता. क्लायंटान नियमीत पणान वांगड्याक अर्थीक म्हायती उपलब्ध/अद्यावत करूंक जाय.

11.A. अर्थीक कराराच्या अयोग्य अटींपसून संरक्षण**

- a. नॉन-नेगोशियेटेड कराराच्यो अयोग्य अटी गैरलागू जातल्यो.
- b. अट अयोग्य आसता जर ती –
 - i. अर्थीक कराराच्या खाला पक्षांच्या हक्क आनी लागणूकांक अर्थपूर्ण असंतूळण करता, क्लायंटान लुकासाण करता; आनी
 - ii. वांगड्याच्या कायदेशीर हितसंबंदाच्या राखणे खातीर गरजेचें ना.
- c. अट अयोग्य आसा हें थारावपाचे घटक, हातूंत आसपावता –
 - i. अर्थीक करारा खाला देवाणघेवाण जावपी अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवेचें स्वरूप;
 - ii. अटीच्या पारदर्शकतायेचो आवाठ;

**कमोडीटी ऍक्सचेंजीनी उपलब्ध केल्ले करार

- iii. हेर तत्सम अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवां खातीर हेर अर्थीक कराराकडेन तुळा करपाक क्लायंटान मान्यताय दिता ती शीममेर; आनी
- iv. पुराय अर्थीक करार आनी तो अवलंबून आशिल्ल्या हेर खंयच्याय करारांच्यो अटी.
- d. अट पारदर्शक आसता जर ती–
 - i. ती क्लायंटान समजता त्या स्वच्छ-नितळ भाशेंत स्पश्ट केल्ली आसा;
 - ii. ती वाचपाक मेळपी आनी स्पश्ट सादर केल्ली आसा; आनी
 - iii. अट लागू जावपी क्लायंटान वाचपाक उपलब्ध आसा.
- e. जर अर्थीक करारांतली अट 11.A.c मुद्द्यांत दिल्ले प्रमाणें अयोग्य आसा जाल्यार, अयोग्य अटीच्या अंमलबजावणे शिवाय अर्थीक करार लागू जावंक शकता जाल्यार त्या अयोग्य अटी शिवाय हेर अटी लागू जातल्यो.

11.B.

- a. “नॉन-नेगोशियेटेड करार” म्हणल्यार करार जांच्यो अटी, मुद्दो 11. C. त समाविश्ट (सकयल दिल्ल्यो) अटी सोडून, अर्थीक करारा वरवीं पक्षांमदीं देवाणघेवाण जायना आनी तातूंत आसपावता –
 - i. एक अर्थीक करार जातूंत, क्लायटा परस, वांगड्याक अर्थीक करारांतल्यो अटी थारायतना वाणपण करपाचें चड सामर्थ्य आसता; आनी
 - ii. एक प्रमाणित स्वरूपाचो करार.
- b. “प्रमाणित स्वरूपाचो करार” म्हणल्यार 11.C मुद्द्यांत समाविश्ट अटी सोडून अर्थीक करार जो क्लायंटा खातीर वाटाघाटी करपा सारको आसना.
- c. जरी अर्थीक करारांतल्या कांय अटींची फॉर्मांत वाटाघाटी करप शक्य आसलें तरी, अर्थीक करार घडये नॉन-नेगोशियेटेड करार म्हूण संबोधलो वतलो जर –
 - i. अर्थीक कराराचें एकंदरीत आनी वास्तविक मूल्यांकन; आनी
 - ii. अर्थीक करारा भोंवतणची वास्तविक परिस्थिती
- d. अर्थीक करार नॉन-नेगोशियेटेड म्हूण केल्ल्या दाव्यात, प्रतिनिधीत्वाची लागणूक ही वांगड्याचेर आसता.

11. C.

- a. वयलें अर्थीक कराराच्या अटीक लागू जावचें ना जर तें –
 - i. अर्थीक कराराच्या मजकूराची व्याख्या करता;
 - ii. अर्थीक करारा खाला अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवेच्या तजवीजे खातीर, फारीक जावपी वा फारीक करपा आशिल्लो दर थारायता आनी क्लायंटाक पुरायेन तशें उगड करतात; वा
 - iii. खंयच्याय कायदो वा नियमा खाला तो गरजेचो आसता, वा स्पश्टपणान अनुमती दिल्ली आसता.
- b. खंयचीय संबंदीत घडणूक घडपाक वा न घडपाक जें जापसालदार आसता अशा रकमेच्या फारीकसाणेक मुद्दो 11.C लागू जायना.

12. वांगडी आनी अधिकृत व्यक्तीन क्लायंटाच्या खातें उगडपाच्या फॉर्मांत दिल्लो सगळो तपशील वा क्लायंटा संबंदींची हेर कसलीय म्हायती वांगड्यान गुपीत राखूंक जाय आनी खंयचोय कायदो/नियमना सामकार सादर करचे पडटा ते सोडल्यार संबंदीत म्हायती ताणी हेर खंयचोच व्यक्ती/अधिकारी हांचे कडेन उघड करूंक फावोना. क्लायंटा कडल्यान तशी अनुमती घेवन वांगड्यान म्हायती खंयच्याय व्यक्तीकडेन उघड करूं येता.

13.A. व्यक्तिगत म्हायतीची राखण आनी गुप्तताय

- a. “व्यक्तिगत म्हायती” म्हणल्यार खंयचीच म्हायती जी क्लायटाकडेन संबंदीत आसता वा क्लायंटाची वळख प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षरित्या उघड करूंक अनुमती दिता, आनी हातूंत आसपावता –
 - i. नांव आनी संपर्काची म्हायती;
 - ii. बायोमॅट्रिक म्हायती, व्यक्तिच्या संदर्भात
 - iii. वेव्हाराच्या संबंदीत म्हायती, अर्थीक उत्पादांच्या सांठ्या विशी
 - iv. अर्थीक सेवांच्या वापरा संबंदातली म्हायती; वा
 - v. हेर तत्सम म्हायती.

13.B.

a. एका वांगड्यान करूंक फावो –

- i. अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवेच्या तजवीजे खातीर लागपी म्हायती सोडल्यार क्लायंटाची व्यक्तिगत म्हायती एकठांय करची न्हय;
- ii. क्लायंटा कडेन संबंदीची व्यक्तिगत म्हायती गुपीत राखप आनी मुद्दो 13.B.b. हातूंत स्पश्ट सांगिल्ली आसा तें सोडल्यार, तिसऱ्या पक्षा कडेन ती उघड करप ना;
- iii. क्लायंटाकडेन संबंदीत खंयचीय व्यक्तिगत म्हायती अचूक आसा, वेवस्थीत आसा आनी पुराय आसा हाची खात्री करून घेवपाचो यत्न करप;
- iv. नियामक उल्लेख करूंक शकता ती सोडल्यार, क्लायंट तांच्या व्यक्तिगत म्हायतीचो माफक ऍक्सेस मेळोवंक शकता हाची शहानीशा करप; आनी
- v. वांगड्याकडेन आशिल्ली व्यक्तिगत म्हायती अचूक, वेवस्थीत आनी पुराय आसा हाची शहानीशा करूंक क्लायंटांक तांच्या व्यक्तिगत म्हायतींत परिणामकारक संदीची मेकळीक दिवप.

b. एक वांगडी क्लायंटाची व्यक्तिगत म्हायती तिसऱ्या पक्षाकडेन तेन्नाच उघड करूंक शकता जर –

- i. क्लायंटाक ह्यकार दिवपाक न्हयकार दिवपाची फावोशी संद दिल्या उपरांत, म्हायती उघड करपा खातीर ताणे क्लायंटाची पूर्व लिखित संमती घेतिल्ली आसल्यार;
- ii. क्लायंटान उघड करपाचो निर्देश दिल्लो आसल्यार;
- iii. नियामकान उघड करपाक ह्यकार दिला वा आदेश दिला जाल्यार, आनी संबंदीत कायदो आनी नियमन ताचेर बंदी घालीना तोमेरेन, क्लायंटाक तशा कायद्या वा नियमना खाला तशा उघडसाणे आड उबो रावपाची संद दिल्ली आसल्यार;
- iv. खंयचोय कायदो वा नियमना खाला तशी उघडसाण गरजेची आसल्यार, आनी तत्सम कायदो वा नियमनान ताका बंदी घाल्ली नासल्यार, तश्या उघडसाणी आड क्लायंटाक कायदो वा नियमना खाला उबो रावपाची संद दिल्ली आसता;
- v. उघडसाण ही क्लायंटा कडेन अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवेच्या तजवीजे कडेन प्रत्यक्ष संबंदीत आसता, जर तो वांगडी –

1. व्यक्तिगत म्हायती तिसऱ्या पक्षांक वांटूक शकतात हाची म्हायती आदींच क्लायंटाक दिता जाल्यार; आनी
2. ह्या भागांत पाळटात त्याच प्रमाणें तिसरो पक्ष लेगीत व्यक्तिगत म्हायती गुपीत दवरतलो हाची तजवीज करता जाल्यार; वा

- vi. वास्तविक वा संभाव्य फटींगपण, अनधिकृत वेव्हार वा दावे हांच्या पसून राखण करपा खातीर म्हायती उघड केल्ली आसा, ह्या भागांत स्पश्ट केल्ले प्रमाणेंच तिसरो पक्ष लेगीत व्यक्तिगत म्हायती गुपीत दवरपाची तजवीज करता जाल्यार.-

c. “तिसरो पक्ष” म्हणल्यार वांगडी आशिल्ल्याच गटाचो व्यक्ती धरून, संबंदीत व्यक्ती सोडून हेर खंयचोय व्यक्ती.

14.A. आरंभीक आनी फुडें लेगीत स्पश्ट उघडसाणीची गरज

- a. म्हायतीगार वेव्हाराचे निर्णय घेवपाक क्लायंटाक गरजेची आसपी योग्य म्हायतीची उघडसाण करपाची आनी वांगड्यान करूंक फावो.
- b. योग्य उघडसाणी खातीर, म्हायती दिवंक फावो ती –
 - i. क्लायंट अर्थीक करारांत प्रवेश करच्या आदीं, अशे तरेन क्लायंटाक म्हायती समजून घेवपाक फावोसो वेळ मेळपाक पावतलो;
 - ii. लेखी आनी विशिश्ट वर्गा कडेन संबंदीत क्लायंटाक समजता अशे तरेन; आनी
 - iii. क्लायंटाक अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवा हेर अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवांकडेन योग्य रितीन तुळा करूंक मेळटल्यो अशा पद्दतीन.
- c. अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवा हांच्या कडेन संबंदीत क्लायंटाक उघड करपाच्या म्हायतीचे प्रकार, हातूंत ही म्हायती आसपावंक शकता –
 - i. अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवा, हातूंत तांची खाशेलपणां, क्लायंटाक जावपी लाभ आनी आशिल्ल्यो जोखीमो हांचे सयत ठळण वर्णन आसचें;
 - ii. अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवे खातीर करपाची फारीकसाण वा फारीकसाण मेजपाची पद्दत;
 - iii. अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक करारांतल्या खंयच्याय अटीचो परिणाम वा भायरावणी, अस्तित्व;
 - iv. वांगड्याचें स्वरूप, योगदान आनी हक्क, हातूंत ताची वळख, नियामक स्थिती आनी संबंदांचो समावेश आसता;
 - v. वांगड्याचो संपर्काचो तपशील आनी वांगडी आनी क्लायंट हांच्या मजगती जावपाच्या दळणवळणाच्यो पद्दती;
 - vi. विशिश्ट कालावधी भितर अर्थीक करार संपुश्टांत हाडपाचो क्लायंटाचो अधिकार; वा
 - vii. खंयच्याय कायदो वा नियमना खाला क्लायंटाचे अधिकार.

14.B.

- a. वांगड्यान अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवा मेळोवपी क्लायंटाक, मुखावयली म्हायती स्पश्ट करची पडटा–
 - i. क्लायंट अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवा पुरवण मेळयता तेन्ना मुद्दो 14.A खाला स्पश्ट केल्ल्या म्हायतींत जाल्लो कसलोय वास्तविक बदल;
 - ii. अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवांनी दिल्ले हक्क आनी अधिकार हांचें मूल्यांकन करपाक लागपी, क्लायंटा कडेन आसपी अर्थीक उत्पादाचें सादरीकरण वा स्थिती कडेन संबंदीत म्हायती; आनी
 - iii. हेर तत्सम म्हायती.
- b. अविरत प्रगटीकरण करूंक फावो –
 - i. खंयचोय वास्तविक बदल वा खंयच्याय माफक अवधीच्या अंतराळा वेळार, लागू जाता ते प्रमाणें, योग्य वेळेच्या कालावधीत; आनी
 - ii. त्या वर्गाकडेन संबंदीत क्लायंटाक समजता अशा पद्दतीन आनी लेखी.

मार्जीन (फायदो)

15. क्लायंटान तो वेपार करता त्या भागात (भागानीं) SEBI न निर्देश दिल्ले प्रमाणें वा वांगडी वा ऍक्सचेंजान स्पश्ट केल्ल्या प्रमाणें आरंभीक फायदे, प्रतिबंधीत फायदे, विशेश फायदे वा हेर तत्सम फायदे फारीक करचे पडटले. वांगडी ताच्या एकमात्र आनी पुराय तारतम्यान अतिरिक्त फायदो (ऍक्सचेंज, SEBI गरजे नासल्यार लेगीत) घेवंक शकता आनी दिल्ल्या वेळेंत क्लायंटान तो फारीक करप बंधनकारक आसता.
16. क्लायंटान फारीक केल्लो पगार ताका सगळ्याच देयांतल्यान मुक्त करताच अशें ना हें क्लायंटानक समजता. सातत्यान सुरळीत रितीन फायदो फारीक करून लेगीत ताच्या वेपाराच्या समेटा वेळार, क्लायंटानक, करारांत नमूद/स्पश्ट केल्ले प्रमाणें आनीक रक्कम भरची पडूं येता.

उलाढाल आनी समेट

17. क्लायंट कमोडीटी/व्युत्पन्न कराराची खरेदी वा विक्री खातीर लेखी वा तशा पद्धतीन वा स्वरूपांत, क्लायंट आनी वांगड्या मदीं जाल्ल्या परस्पर सहमतीचेर आदारीत, कसलोय आदेश दिवंक शकता. वांगड्यान, क्लायंटानक नेमून दिल्ल्या फकत एकमेव क्लायंट परिभाशेतूच आदेशाचे पालन आनी क्लायंटानच्या वेपाराची अंमलबजावणी करपाक जाय.
18. वांगड्यान क्लायंटानक वेपार/समेटांची चक्रां (सेटलमेंट सायकल), धाडप/पगार नियोजन, वेळार वेळार जावपी खंयचेय बदल हांची म्हायती दिवची पडटली आनी जंय वेपाराची अंमलबजावणी जाता थंयच्या कमोडीटी ऍक्सचेंजीच्या तशा नियोजनां/कार्यपद्धतीक पाळो दिवप ही क्लायंटानची जापसालदारकी आसता.
19. क्लायंटान दवरिल्ली अनामत रक्कम वेगळ्या खात्यांत, ताच्या/तिच्या स्वताच्या खात्या परस वा हेर कोणाय क्लायंटानच्या खात्या परस खेरीत दवरता आनी वांगडी, SEBI च्या मार्गदर्शक तत्वां, कायदे, सुचोवण्यो आनी/वा ऍक्सचेंजीच्या सुचोवण्यो आनी नेम, कायदे, सोडल्यार ताच्या/स्वता खातीर वा हेर खंयच्याय क्लायंटान खातीर वा हेर कसल्याय उद्देशा खातीर वापरना म्हणपाची खात्री वांगड्यान दिवंक जाय.
20. ऍक्सचेंज (ऍक्सचेंजी) जेन्ना वेपार रद्द करतात तेन्ना क्लायंटानच्या वतीन जाल्लो/जाल्ले तसले सगळे वेपार थंयच्या थंयच रद्द थारतात, वांगडी क्लायंट (क्लायंटान) वांगडचे संबंदीत करार रद्द करपाक मेकळो आसता.
21. ऍक्सचेंजीन अंमलांत हाडिल्ल्या उलाढालींक वेपाराची अंमलबजावणी जाल्ल्या सुवातेवयल्या ऍक्सचेंजी खाला जारी केल्ले नियम, पोटनियम आनी वेवसायीक नेम आनी सक्क्युलरां/सुचोवण्यो लागू जातात आनी ऍक्सचेंजीच्या कायद्यांत उल्लेख केल्ले प्रमाणें ऍक्सचेंजीचे नियम, पोटनियम आनी वेवसायीक नेम आनी तांच्या खाला जारी केल्ल्यो सुचोवण्यो/सक्क्युलरां परिणामकारक जावपा खातीर संबंदीत न्यायालयाच्या न्यायाधिकारक्षेत्रांत वेपार करपी सगळ्या पक्षांनीं तांकां पाळो दिवंक जाय आनी संबंदीत सगळ्या म्हायतीची पुरवण करूंक जाय.

ब्रोकरेज (दलाली कर)

22. क्लायंटान वांगडी त्या वेळार लागू आसपी आनी क्लायंटानच्या खात्याक, उलाढालीक आनी वांगडी क्लायंटानक दिता त्या सेवेक लागू जाता ते प्रमाणें दलाली आनी कायदेशीर कर फारीक करचो पडटलो. वांगडी

एँक्सचेंजीन स्पश्ट केल्ल्या नियम, पोट-नियम, वेवसायीक नेम आनी/वा SEBI च्या नियमा परस चड दलाली कर घेवंक शकना.

रद्द करप आनी अधिकार काडून घेवप

23. वांगड्याच्या हेर हक्कांकडेन पक्षपात करिनास्तना (लवादाकडेन प्रकरण व्हरपाच्या हक्का सयत), मार्जीनां (फायदे) वा हेर रक्कम, फारीक करूंक नाशिल्लीं रीणां इत्यादींची फारीकसाण केली ना जाल्यार वांगडी क्लायंटाचे कांय वा सगळे अधिकार रद्द करतलो/काडून उडयतलो आनी अशा अधिकार रद्द करपाच्या/काडून उडोवपाचो खर्च क्लायंटच्या जापसालदारकी/लागणुकीतल्यान जुळोवन घेतलो हें क्लायंटक समजता. अधिकार रद्द केल्ल्यान/काडून घेतिल्ल्यान जाल्ल्या कसल्याय आनी सगळ्या लुकसाणीची भरपाय क्लायंट कडल्यान करून घेतले आनी ताका ती सोंसची पडटली.
24. क्लायंटचो मृत्यु वा दिवाळखोर जालो जाल्यार वा तो/ती घेवपाक आनी फारीक करपाक शकलो ना जाल्यार वा क्लायंटान खरेदी वा विक्री करपाचो आदेश दिल्ल्यो कमोडीटी धाडपाक वा स्थलांतरण करूंक असमर्थ आसा जाल्यार, वांगडी क्लायंटची उलाढाल (वेव्हार) बंद करूंक शकता आनी किदेंय आसा जाल्यार, क्लायंटच्या मालमत्ते आड लुकसाणीचो दावो करूंक शकता. क्लायंट वा ताची नॉमिनी, वारसदार, उत्तराधिकारी आनी मुखत्यार खंयचींय शिल्लकीचे हकदार आसतले. नॉमिनीचो अधिकार आसपी निधी/कमोडीटीचे कायदेशीर वारसदाराक स्थलांतरण वांगडी वैध पध्दतीन करतलो.

किजील सोडोवप

25. वांगडी ताच्या वतीन हाताळपी सदळ्या उलाढाली संबंदीत क्लायंटच्यो कागाळी सोडोवंक सहकार्य दितलो.
26. ठेवी, फायद्याची रक्कम इ., संबंदांतले कसलेय दावे आनी/वा किजील सोडोवंक क्लायंट आनी वांगडी, जंय वेपार जाला थंयच्या वेवसायीक नियम, पोटनियम आनी कायद्या प्रमाणें आनी ताच्या खाला वेळा वेळार जारी केल्ल्या सक्क्युलर/सुचोवण्यां प्रमाणें, लवादाकडेन गा-हाणें मांडूंक शकतलो.
27. क्लायंट/वांगड्याचें किजील सुटावें करूंक अधिकृत प्रतिनिधीन क्लायंट/वांगड्याक संबंदीत जारी केल्ल्यो सुचोवण्यो किदेंय आसा जाल्यार, क्लायंट/वांगड्याच्या वतीन तशें प्रतिनिधीत्व करपाच्या अधिकृत पत्रा च्या अनुशंगान बंधनकारक आसतल्यो.
28. तांच्या सगल्या क्लायंटक सुगम आसपी परिणामकारक कागाळ सोडोवंक दरेक वांगड्याच्यो गरजो
- a. वांगड्याकडेन तांच्या क्लायंटकडल्यान वा ताच्या वतीन तांकां दिल्ल्या अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवेच्या संबंदान येवपी कागाळी रोखड्योच आनी न्यायान घेवपाक आनी त्यो सोडोवपाक एक परिणामकारक यंत्रणा आसूंक फावो.
 - b. क्लायंट वांगडा संबंद जोडटा ताच्या सुरवेक आनी क्लायंटक म्हायतीची गरज आसता तेन्ना वांगड्यान क्लायंटक ती दिवंक फावो, तातूंत आसपावता-
 - i. खंयचीय कागाळ सोडयतना तीचो पाठपुरावो करपाचो क्लायंटचो अधिकार; आनी
 - ii. तांच्या क्लायंट कडल्यान कागाळी मेळोवपाक आनी त्यो सोडोवपाखातीर वांगडी आपणायता ती प्रक्रिया.

29.A. क्लायंटक योग्य सल्लो दिवपाची तजवीज

क्लायंटाची अर्थीक परिस्थिती आनी गरजो हे सयत, क्लायंटाची संबंदीत व्यक्तिगत परिस्थिती विचारांत घेवन योग्य सल्लो घेवपाचो अधिकार. ही लागणूक क्लायंटक सल्लो दिवपी व्यक्तीक लागू जातली आनी तसो सल्लो दिवपा गरजेची आशिल्लें अर्थीक उत्पाद आनी सेवांचें वर्गीकरणाचो उल्लेख करूंक शकता.

a. एका वांगड्यान करूंक फावो –

- i. क्लायंटच्या संबंदीत व्यक्तिगत परिस्थितीची योग्य आनी अचूक म्हायती मेळोवपाचे सगळे यत्न; आनी
- ii. क्लायंटची संबंदीत व्यक्तिगत परिस्थिती विचारांत घेवन योग्य सल्लो क्लायंटक दिवपाची खात्री.

b. क्लायंटची संबंदीत व्यक्तिगत परिस्थिती अपुर्ण वा सारकी ना अशें वांगड्याक कळत जाल्यार, अपुर्ण वा अयोग्य म्हायती खातीर वांगड्यान याचीके दरम्यान क्लायंटक शिटकावणी दिवंक फावो.

c. क्लायंटक मेळपी अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवा वांगड्याक क्लायंट खातीर योग्य दिसली ना जाल्यार, वांगड्यान –

- i. क्लायंट कडेन लेखी ताचो सल्लो स्पश्टपणान आनी क्लायंटक समजता ते पद्दतीन दिवं येता; आनी
- ii. क्लायंटान मागणी केल्ले अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवाच मुद्दो 29.A.a क पाळो दितकीच आनी क्लायंट कडल्यान लेखी पावती येतकीच उपलब्ध करूं येता.

30. संघर्श सोडयतना

क्लायंट आनी वांगड्याचे हितसंबंद हांचे मदी कसलोय संघर्श उप्रासलो जाल्यार, क्लायंटच्या हितसंबंदांक पयली पसंती दिवंक जाय.

a. वांगड्यान हें करूंक फावो –

- i. कसल्याय संघर्शाच्या संदर्भांत क्लायंटक म्हायती दिवंक जाय, हातूंत क्लायंटक सल्लो दिवपा खातीर वांगडी घेवपा आशिल्लो वा ताका मेळिल्लो कसलोय संघर्शात्मक पगार हांचो समावेश लेगीत आसता; आनी
- ii. जर वांगडी जाणां वा ताणे तशें जाणून घेवप आवश्यक आसा, क्लायंटच्या हितसंबंदांक मुखेल प्राथमिकताय दिवंक फावो, जर संघर्श हांच्या मदीं आसा –

1. ताचो स्वताचो हितसंबंद आनी क्लायंटचे हितसंबंद; वा

2. संबंदीत वांगड्याचे हितसंबंद आनी क्लायंटचे हितसंबंध, जर वांगडी हो वेवसायीक प्रतिनिधी आसा.

b. मुद्दो 16a.i. खालची म्हायती क्लायंटक लेखी आनी क्लायंटक समजता ते पद्दतीन दिवंक जाय आनी क्लायंटक कडल्यान तत्सम पावती घेवंक जाय.

c. ह्या विभागांत, “संघर्शात्मक पगार” म्हणल्यार वांगड्यान क्लायंट सोडून दुसऱ्या व्यक्ती कडल्यान घेतिल्लो लाभ, जो मागीर पयशानीं वा दुडवां विरयत आसूं पूण जाचो परिणाम क्लायंटक वांगड्याकडल्यान मेळपी सल्ल्याचेर जावपाची शक्यताय आसता.

संबंद तोडप

31. खंयच्याय कारणांक लागून वांगडी कमोडीटी ऍक्सचेंजीच्या वांगड्याकडेन संबंद तोडटा - हातूंत वांगड्याच्या घाळपणाक लागून वांगडीपद सोंपोवप, राजीनामो दिवप वा काडून उडवप हांचो समावेश आसता - वा जर बोर्डान प्रमाणपत्र रद्द केल्यार वांगडी आनी क्लायंट मजगतीचे संबंद सोंपोवंक येतात.
32. वांगडी, अधिकृत व्यक्ती आनी क्लायंट हेर पक्षांक एका म्हयन्यापरस आदीं लेखी सुचोवणी दिवंक कसलेंच कारण स्पश्ट करिनास्तना तांच्या मदलें नातें सोंपोवंक शकता. तथापि अशा समाप्तीक लागून, पक्षाच्या उलाढालीक लागून वा ताच्या अनुशंगान आयिल्ले सगळे हक्क, लागणूको आनी जापसालदारक्यो संबंधीत पक्षांक वा ताच्या/तिच्या वारसदार, अंमलबजावणी करप्याक, प्रशासकाक, कायदेशीर प्रतिनिधीक वा वारसदाराक, जो कोण आसा ताका पाळचे पडटले आनी लागू जातले.
33. अधिकृत व्यक्तीक मरण आयल्यार/तो दिवाळखोर जाल्यार बोर्डकडेन ताची/तांची नोंदणी रद्द जाल्यार वा/कमोडीटी ऍक्सचेंजीन अधिकृत व्यक्तीची मान्यताय फाटीं घेतल्यार आनी/वा वांगड्यान खंयच्याय कारणाक लागून अधिकृत व्यक्ती वांगडचो करार रद्द केल्यार, क्लायंटक तशा रद्दीकरणाची म्हायती दितले आनी क्लायंट वांगड्याचो थेट क्लायंट म्हूण समजतले आनी क्लायंट एका म्हयन्या परस आदीं लेखी बरोवन संबंद तोडपाची सुचोवणी दिना मेरेन वांगडी, अधिकृत व्यक्ती आनी क्लायंटचेर शेक आसपी 'हक्क आनी जापसालदारक्यो' दस्तावेजांत समाविश्ट केल्लीं सगळीं पोटकलमां आसा तशींच लागू जातलीं.

अतिरिक्त हक्क आनी जापसालदारक्यो

34. वांगडी आनी क्लायंट SEBI न आनी वेपार जाला थंयच्या संबंदीत ऍक्सचेंजीन केल्ले नियम, वेवसायीक कायदे आनी पोटनियम, सक्क्युलरां, सुचोवण्यो आनी मार्गदर्शक तत्वां प्रमाणें वेळच्या वेळार तांची खातीं एकठांय करूंक आनी समेट करूंक शकतले.
35. वांगडी आपल्या क्लायंटक ऍक्सचेंजीन वेळा वेळार स्पश्ट केल्ल्या स्वरूपा प्रमाणें करार नोंद जारी करतलो हातूंत आदेश क्रमांक, वेपाराचो क्रमांक, वेपाराचो वेळ, वेपाराचो शुल्क, वेपाराचें प्रमाण, व्युत्पन्न कराराचो तपशील, क्लायंटचो कोड, दलाली, लागू जावपी सगळे कर आनी ऍक्सचेंजीन तितल्या वेळेंत स्पश्ट केल्ली भरप सक्तीची आशिल्ली म्हायती सयत हेर तत्सम सगळो तपशील इत्यादी सयत उलाढालीच्यो सगळ्यो नोंदी जारी करतलो. डिजीटल स्वाक्षरी वापरून इलॅक्ट्रॉनिक स्वरूपांत आनी/वा हार्ड प्रतींत 24 वरां भितर वांगड्यान करार नोंदी गुंतवणूकदाराक दिवच्यो पडटल्यो.
36. वांगडी निधीतल्यान वा कमोडीटीसच्या डिलीवरीतल्यान, जें किदें आसा ते प्रमाणें, क्लायंटक 24 वरां भितर वेपार जाल्ल्या संबंदीत ऍक्सचेंजीतल्यान मेळिल्ल्या मोबदल्या प्रमाणें, क्लायंटान उल्लेख करूंक ना तोमेरेन वेळच्या वेळार जंय वेपाराची अंमलबजावणी जाल्ली आसता थंयच्या संबंदीत ऍक्सचेंजीन उल्लेख केल्ले प्रमाणें मोबदलो फारीक करतलो.
37. वेपाराची उलाढाला जाल्ल्या प्रस्तुत ऍक्सचेंजीन स्पश्ट केल्ले प्रमाणें, नेमान आनी तितल्या वेळेंत, वेळच्या वेळार, वांगडी ताच्या दरेक क्लायंटच्या संबंदीत दोनूय निधी आनी कमोडीटीस खातीर 'खात्याचें निवेदन' धाडटलो. वेपाराची उलाढाला जाल्ल्या प्रस्तुत ऍक्सचेंजीन स्पश्ट केल्ले प्रमाणें, वांगडी (स्टॉक ब्रोकर) च्या पावती प्रमाणें, पुरक वेळेंत, वेळच्या वेळार, क्लायंट निवेदनात खंयच्योय त्रुटी आसात जाल्यार त्रुटी दाखोवंक शकता.
38. वांगड्यान क्लायंटक दर दिसा फायद्याचें निवेदन धाडचें पडटलें. फायद्याच्या निवेदनात ठेव दवरिल्ल्याचो तपशील, वापरिल्ल्याची म्हायती थीर ठेवेच्यो पावत्यो (FDR), बँकेची हमी, वॅरहावजाच्यो पावत्यो,

सिक्युरिटी इ. हांच्या सयत सिक्युरिटीची स्थिती (उपलब्ध शिल्लक/क्लायंट कडल्यान देय) हांचो समावेश आसूंक जाय.

39. क्लायंटान आपल्याक वांगड्या कडेन संबंद जोडपा खातीर ताचे कडेन आवश्यक कायदेशीर क्षमताय आसा आनी तसो अधिकार आसा आनी ताच्या लागणूकेक पाळो दिवंक तो समर्थ आसा हाची खात्री दिवची पडटली. सगळ्या उलाढालींक पाळो दिवंक आवश्यक सगळे वेव्हार उलाढाल नोंद जावच्या आदीं क्लायंटान नमूद करचे पडटले.

40. जर वांगडी ताचें/तिचें/तांचें वांगडीपद सोडटा जाल्यार, वांगड्यान, गुंतवणूकदारा कडल्यान किदेंय आसा जाल्यार, दावो करपी भौशीक सुचोवणी दिवपाक जाता. ऍक्सचेंजीच्या वेपारीक प्रणालीवयल्यान जाल्ल्या वेव्हारा संबंदान दावो आसल्यार, योग्य कालावधी भितर क्लायंटान योग्य कागदपत्रां सयत ऍक्सचेंजी कडेन कागाळ दाखल करप गरजेचें आसा.

41.A. फटोवपाचें आचरण आनी अनुचीत वेव्हार हांच्या सयत अयोग्य आचरणा पसून राखण

- a. अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवां संबंदान अयोग्य आचरण प्रतिबंधीत आसा.
- b. “अयोग्य आचरण” म्हणल्यार वांगड्याची वा ताच्या अर्थीक प्रतिनिधीची अशी कृती वा गाळणी जाका लागून क्लायंटक माहितगार वेव्हारीक निर्णय घेवपा पसून तो परावृत्त जावंक शकता आनी हातूंत आसपावता –
 - i. मुद्दो 41.B खाला फटोवपाचो वेव्हार
 - ii. मुद्दो 41.C खाला अनुचीत वेव्हार
 - iii. उल्लेख करूं येतात अशे तत्सम वेव्हार

41.B.

- a. क्लायंटची वेव्हारीक निर्णय क्षमता बधीर करता आनी अन्यथा तो तसो निर्णय घेवचो नासलो, वांगडी वा ताच्या अर्थीक प्रतिनिधीचें आचरण फटोवपी आसा अशें म्हणू येता, हातूंत आसपावता –
 - i. क्लायंटक चुकीची म्हायती दिवप वा अर्थीक प्रतिनिधी वा वांगडी खरी ना हाची जाण आसपी म्हायती दिवप; वा
 - ii. भरवंसो दवरूंक शकनात अशा पद्धतीन क्लायंटक खरी म्हायती दिवप.
- b. मुद्दो 41.B.a खाला दिल्ल्या प्रमाणें आचरण फटकीरें आसा हाची शहानीशा करतना मुखावयले “निर्देशीत घटक” विचारांत घेवचे पडटले –
 - i. अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवेचे मुखेल गुणधर्म, हातूंत तांची खाशेलपणां, फायदे आनी क्लायंटक आसपी जोखीम हांचो समावेश आसता;
 - ii. क्लायंटची थारावीक अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवेची गरज आनी ताची क्लायंट खातीरची योग्यताय;
 - iii. अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवे खातीर करपाची फारीकसाण वा फारीकसाण मेजपाची पद्धत;
 - iv. अर्थीक करारांतल्या खंयच्याय अटीचें अस्तित्व, भायरावणी वा ताचो परिणाम, जो त्या अर्थीक कराराच्या संदर्भांत अर्थीक भार आसता;
 - v. वांगड्याचें स्वरूप, योगदान आनी अधिकार, हातूंत तांची वळख, नियामक स्थिती नातें आसपावता; आनी

vi. खंयच्याय कायदो वा नियमना खाला क्लायंटोचे अधिकार.

41.C.

- a. वांगडी वा ताचो अर्थीक प्रतिनिधी हांचे अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवे संबंदातलें आचरण अनुचीत आसता जर तातूंत –
 - i. बळाचो वापर वा कोणाचें सांगणें हांचो समावेश आसता; आनी
 - ii. क्लायंट अन्यथा घेवचो नाशिल्लो असो वेव्हारीक निर्णय तो घेवपाचो आसता वा तो घेता.
- b. आचरणांत बळाचो वापर वा प्रभाव आसा हाची शहानीशा करूंक मुखावयल्याचो विचार करूंक फावो –
 - i. आचरणाचो वेळ, थळ, स्वरूप वा निर्णय;
 - ii. भेश्टावपी वा अनुचीत भाशेचो वा आचरणाचो वापर;
 - iii. कसल्याय दुर्दैवी प्रकाराची पिळवणूक वा क्लायंटोच्या परिस्थितीचो गैरफायदो घेवप, जातूंत वांगडी जाणूनभुजून अर्थीक उत्पाद वा अर्थीक सेवेच्या संबंदान क्लायंटोच्या निर्णयाचेर परिणाम करता;
 - iv. क्लायंट अर्थीक करारा खाला अधिकार वापरूंक सोदता पूण वांगडी करारबाह्य बंधनां घालता हातूंत आसपावता –
 - v. अर्थीक करार सोंपोवपाचो अधिकार;
 - vi. वेगळ्या अर्थीक उत्पाद वा हेर वांगड्या कडेन वचपाचो अधिकार
 - vii. कसलीय कृती करपाक भिरांत, ती भिरांत उत्पन्न करपी परिस्थिती.

इलॅक्ट्रॉनिक करार नोंदी (ECN)

42. क्लायंटान इलॅक्ट्रॉनिक पद्दतीन करार नोंद मेळोवप वेंचलें जाल्यार, ताणें योग्य ई-मेल आयडी (क्लायंटान तयार केल्लो) वांगड्याक दिवचो पडटलो (उपकार करून परिशिष्ट 3 चें विधान A पळोवचें). सदस्य या संदर्भात वेळोवेळी जारी सर्व नियम/ व्यवसाय नियम/पोट-कायदे परिपत्रके/पूर्तता आहेत याची खात्री होईल. ई-मेल आयडीत जाल्लो कसलोय बदल लेखी पत्रा वरवीं क्लायंटान वांगड्याक कळोवचो पडटलो. क्लायंटान माजाळ्या वरवीं वेपार करप वेंचलें जाल्यार, क्लायंटान उल्लेख केल्ल्या उपेगकर्त्याच्या आयडी आनी पासवर्ड वरवीं ईमेल आयडीच्या बदलाची मागणी करूंक शकतात.
43. ई-मेल आयडी वरवीं धाडिल्ले सगळे ECN चेर डिजिटल स्वाक्षरी केल्या, एनक्रिप्ट केल्यात, नॉन-टॅपरेबल आनी IT कायदो, 2000 त केल्ल्या तरतुदीक ती पाळो दिता हाची खात्री वांगड्याक करची पडटली. ECN जोडणेंवरवीं ईमेल करून धाडिल्ली आसल्यार, जोडिल्ल्या फायलीचेर लेगीत डिजिटल स्वाक्षरी आसची पडटली, ती एनक्रिप्ट केल्ली आसची पडटली आनी ती किद्यानूच हस्तक्षेप करपी नासची पडटली.
44. वांगड्यान मेल बाऊन्स जाल्ल्याच्या अधिसूचोवणेची पावती मेळना जाल्यार करार नोंद क्लायंटोच्या ई-मेल आयडीचेर धाडली अशें गृहीत धरतले हाची नोंद क्लायंटान घेवची.
45. ऍक्सचेंजीन IT कायदो, 2000 त तरतूद केल्ल्या प्रमाणें आनी SEBI/कमोडीटी ऍक्सचेंजीन वेळच्या वेळार जारी केल्ल्या नियम/सर्क्युलर/मार्गदर्शक तत्वांत उल्लेख केल्ले पद्दतीन, वांगड्यान ECN हाताळूंक जाय आनी सॉफ्ट आनी हस्तक्षेप न करपी स्वरूपांत ई-मेलाची पावती दिवंक जाय. डिलीवरीचो पुरावो देखीक

SEBI/कमोडीटी ँक्सचेंज कायद्या खाला उल्लेख केल्ले प्रमाणें करार नोंदी धाडच्या वेळार प्रणालीन निर्माण केल्लो लॉग अहवाल वांगड्यान विशिश्ट कालावधी खातीर राखून दवरचो पडटलो. लॉग अहवालात क्लायंटाक पावूंक नाशिल्ल्या करार नोंदींचो तपशील/न्हयकारिल्लो ई-मेल वा परत बाऊन्स जाल्ल्याचो तपशील लॉग अहवालात दिवपाक फावो. SEBI/कमोडीटी ँक्सचेंजीन घालून दिल्ल्या नियम/सर्क्युलर/मार्गदर्शक तत्वांत उल्लेख केल्ले प्रमाणें वांगड्यान थारावीक कालावधीत सदांच बाऊन्स जाल्ल्या मेलींची पावती दवरपाक सगळीं संभाव्य पांवलां उबारूंक फावो.

46. इलॅक्ट्रिक पद्दतीन करार नोंदी मेळोवप वेंचूक नाशिल्ल्या क्लायंटां खातीर वांगडी प्राकृतीक मोडांत करार नोंदी धाडप चालू दवरतलो. ECN क्लायंटाक मेळूंक पावल्यो नात वा क्लायंटाच्या ई-मेल आयडीन न्हयकारल्यो (मेल बाऊन्स जावप) जाल्यार, SEBI/कमोडीटी ँक्सचेंज कायद्या खाला उल्लेख केल्ले प्रमाणें, विशिश्ट वेळे भितर स्टॉक ब्रोकर क्लायंटाक प्राकृतीक करार नोंद धाडटलो आनी तशा प्राकृतीक करार नोंदीच्या डिलिवरीचो पुरावो सांबाळून दवरतलो.

47. क्लायंटा वांगडच्या ECN च्या आदानप्रदानाच्या शिवाय, वांगडी ताच्या वेंबसायटीचेर, जर आसा जाल्यार, सुरक्षीत तरेन ECN प्रकाशीत करतलो आनी क्लायंटाक समर्पक ँक्सस मेळोवंन दितलो आनी ह्या उद्देशा खातीर, क्लायंटाक एक एकमेव उपेगकर्त्याचें नांव आनी पासवर्ड उपलब्ध करून दितलो जाचे वरवीं क्लायंटाक करार नोंद इलॅक्ट्रॉनीक पद्दतीन सांबाळपाचो आनी/वा मुद्रण प्रत काडपाचो पर्याय आसतलो.

48. क्लायंटा कडल्यान मेळिल्लें इलॅक्ट्रॉनीक कॉन्ट्रैक्ट नोट (ECN) प्रतिज्ञा त्या क्लायंटाक वता जाणी फॉर्म इलॅक्ट्रॉनीक पद्दतीन मेळप वेंचला. क्लायंटान तें काडिना तोमेरेन ही प्रतिज्ञा तशीच वैध उरता.

कायदो आनी न्यायाधिकारक्षेत्र

49. ह्या दस्तावेजांत मांडिल्ल्या विशिश्ट हक्कां शिवाय, वांगडी, अधिकृत व्यक्ती आनी क्लायंटाक ँक्सचेंजीच्या नियम, पोट-नियम आनी वेवसायीक नियम हांच्या खाला हेर अधिकार आसतले जे वरवीं क्लायंट ताच्या खालच्या सर्क्युलर/सुचोवण्यां वरवीं वा SEBI च्या नियम आनी कायद्या वरवीं वेपार वेंचतले.

50. ह्या दस्तावेजातल्यो तरतुदी सरकारी अधिसुचोवण्यो, SEBI वरवीं जारी जावपी खंयचेय नियम, कायदे, मार्गदर्शक तत्वां आनी सर्क्युलर/सुचोवण्यो आनी जंय वेपाराची अंमलबजावणी जाता त्या वेळच्या वेळार जावपी कमोडीटी ँक्सचेंजीच्या नियम, वेवसायीक नियम आनी पोट कायद्यांच्या, सदांच अधीन आसतले.

51. लवाद आनी तडजोड कायदो, 1996 खाला लवादांनी पास केल्ल्या खंयच्याय निवाड्याक वांगडी आनी क्लायंटान पाळो दिवचो पडटलो. पूण, लवादाच्या निवाड्याचेर खंयच्याय एका पक्षाचें समाधान जालें ना जाल्यार कमोडीटी ँक्सचेंजींत अपीलाची तरतूद सुध्दां केल्ली आसा.

52. ह्या दस्तावेजांत वापरिल्ले शब्द आनी स्पष्टीकरण पूण जाची हांगा व्याख्या केल्ली ना, संदर्भाक अन्यथा गरजेचो आसना तोमेरेन, ँक्सचेंज/ SEBI खाला नेमून दिल्ले नियम, पोटनियम आनी वेवसायीक नियम आनी ते खाला जारी केल्ले सर्क्युलर/सुचोवण्यांचो अर्थ तोच आसता.

53. स्टॉक ब्रोकरान संयोजन केल्लीं सगळीं अतिरिक्त स्वयं पोटवाक्यां/दस्तावेज ँक्सचेंज/ SEBI ची उल्लंघन करपी आसचीं न्हय. तशा स्वयं पोटवाक्यां/दस्तावेज (दस्तावेजांनी) केल्ले खंयचेय बदल जावच्या 15 दीस पयलीं सुचोवणी दिवपाची गरज आसा. ँक्सचेंज/ SEBI उल्लेख केल्ले हक्क आनी बंधनांनी केल्ले बदल क्लायंटाक कळोवचे पडटले.

54. SEBI च्या नियम आनी कायद्यानीं बदल जाल्ल्यान वा वेपाराची अंमलबजावणी जावपी प्रस्तुत कमोडीटी ऍक्सचेंजीचे पोट-नियम, नियम आनी कायद्यान जाल्ल्या बदलांक लागून पक्षाच्या हक्क आनी बंधनांनी बदलाव आयलो जाल्यार, ते बदल ह्या दस्तावेजांत उल्लेख केल्ल्या पक्षांच्या हक्क आनी बंधनांनी दुरुस्ती करून तांचो अंतर्भाव करतले.

55. वांगड्यानीं तांच्या क्लायंटॉंक खात्याचें निवेदन धाडूंक दिवंक जाय.

वांगड्यांनी क्लायंट कडेन उपलब्ध केल्ल्या वेपाराच्या सुविधेचेर आदारीत माजाळें आनी वायरलॅस तंत्रज्ञान
(‘हक्क आनी बंधनां’ दस्तावेजांत उल्लेख केल्ले सगळे पोटनियम लागू जातले.
तेभायर, हातूंत उल्लेख केल्ले पोटनियम लेगीत लागू जातले)

1. वांगडी, वायरलॅस तंत्रज्ञानाच्या वापरा वरवीं, जातूंत माजाळ्याचो प्रोटोकॉल (IP) वापरतात अशा मोबायल फोन, डेटा कार्डा सयत लॅपटॉप, इत्यादी डिव्हायसांचो वापर जावं येता, माजाळ्याचेर आदारीत वेपार (IBT) आनी कमोडीटी वेपार करपा खातीर पात्र आसा. वायरलॅस तंत्रज्ञान वापरून माजाळ्याचेर आदारीत वेपार/कमोडीटी वेपारा खातीर SEBI आनी ऍक्सचेंजीन वेळा वेळार स्पश्ट केल्ल्या सगळ्या आवश्यक गरजांची पुरवण वांगड्यान करची पडटली.
2. क्लायंट कमोडीटीनी गुंतवणूक करूंक/वेपार करूंक इत्सुक आसतात आनी ह्या उद्देशा खातीर, क्लायंट एकतर माजाळ्याचेर आदारीत वेपार सुविधा वापरूंक वा वायरलॅस तंत्रज्ञानाच्या वापरा वरवीं कमोडीटी वेपाराची सुविधा वापरूंक इत्सुक आसतात. वांगड्यांनी IBT सेवा क्लायंटक दिवची पडटली, आनी SEBI/ऍक्सचेंजीन केल्ल्या तरतुदी चेर आनी ताका लेखून क्लायंटान वांगड्याच्या IBT सेवेचो उपयोग क्लायंटान करूंक जाय आनी ऍक्सचेंज/SEBI स्पश्ट केल्ल्या अटीं कडेन जुळपी वांगड्याच्या IBT वेंब सायटीवयले नेम आनी शर्तीकडेन त्यो मेळटोजुळट्यो आसूंक जाय.
3. वांगड्यान वायरलॅस तंत्रज्ञान/माजाळे/स्मार्ट ऑर्डर रूटींग वा हेर तंत्रज्ञाना वरवीं कमोडीटी वेपारा कडेन निगडीत खाशेलपणां, जोखीमी, लागणूको, बंधनां आनी जापसालदारक्यो हांची म्हायती वांगडी क्लायंटक करून दितलो.
4. वांगड्याची IBT प्रणाली स्वताच आरंभीक पासवर्ड आनी ताचें पासवर्ड धोरण निर्माण करता आनी तें ऍक्सचेंज/SEBI/उल्लेख केल्ल्या अटींप्रमाणें आसता हाचें ज्ञान वांगड्यान क्लायंटक करून दिवंक जाय.
5. उपेगकर्त्याचें नांव आनी पासवर्ड गुपीत आनी सुरक्षीत राखपाची जापसालदारकी क्लायंटची आसता आनी नोंद जावपी सगळ्या आदेशां खातीर आनी खंयच्याय व्यक्तीन वांगड्याच्या IBT प्रणाली वरवीं क्लायंटचो पासवर्ड आनी/वा उपेगकर्त्याचें नांव वापरून केल्ल्या खंयच्याय वेव्हारां खातीर, मागीर ताका तशें करपाचो अधिकार घडये आसचो ना, तो (क्लायंट) एकमात्र जापसालदार आसता. वायरलॅस तंत्रज्ञाना वरवीं ऑर्डर रुटेड प्रणाली वरवीं माजाळ्याचो वेपार/कमोडीटी वेपार करपा खातीर प्रामाण्य तंत्रज्ञान आनी कडक सुरक्षा उपायांची गरज आसता हाचें ज्ञान लेगीत क्लायंटक आसता आनी क्लायंटचो वा ताच्या अधिकृत प्रतिनिधीचो पासवर्ड हेर तिसऱ्या पक्षाक - हातूंत कर्मचारी आनी वांगड्याच्या डिलरांचो समावेश आसा - उघड जाल्लो ना हाची खात्री करून घेता.
6. क्लायंटान तो जर ताचो पासवर्ड विसरलो, वांगड्याच्या IBT प्रणालींत सुरक्षेक गळटी लागिल्ल्याचें ताका समजलें, हस्तक्षेपाचो दुबाव आयलो/सोद लागलो/ताच्या पासवर्ड/उपेगकर्त्याच्या नांव/खात्यावरवीं अनधिकृत ऍक्सस/हस्तक्षेप जाल्ल्याचें जाणवलें जाल्यार तशा अनधिकृत वापर, तारीख, पद्दत आनी तशा अनधिकृत वापराक लागून प्रभावीत जाल्ल्यो उलाढाली ह्या म्हायती सयत क्लायंटान वांगड्याच्या तत्काळ अधिसूचीत करूंक जाय.
7. वायरलॅस तंत्रज्ञाना वरवीं माजाळें/कमोडीटी वेपाराचेर रूटीन ऑर्डरी खातीर घेवपाच्या सेवां वांगडा आसपी जोखीमीची जाण आनी पुराय ज्ञान क्लायंटक आसा आनी क्लायंटच्या खंयच्याय प्रकारच्या उपेगकर्ता नांव/पासवर्ड खंयच्याय आनी सगळ्या कृती खातीर क्लायंट पुरायेन जापसालदार आनी जबाबदार आसतलो.

8. क्लायंटच्या मागणेवयल्यान वांगडी ईमेल वरवीं ऑर्डरी/वेपार समर्थन धाडटलो. ऑर्डर/वेपार पुनर्तपासणी वॅब पोर्टलाचेर सुधदां उपलब्ध आसता हाचें ज्ञान क्लायंटक आसा. वायरलॅस तंत्रज्ञान वापरून क्लायंट वेपार करता जाल्यार, वांगडी क्लायंटच्या डिव्हायसाचेर ऑर्डर/वेपार समर्थन धाडटलो.
9. माजाळ्याचेर वेपार करपांत खुबशे अनिश्चित घटक आसतात आनी कठीण हार्डवॅर, सॉफ्टवॅर, प्रणाल्यो, दळणवळण लायनी, पेरीफेरल इत्यादी मदीं इबाड आनी बिघाड जावंक शकता. वांगडी आनी ऍक्सचेंज क्लायंटक वांगड्याची IBT सेवा सुरळीत आनी सदांच उपलब्ध आसतली हाची हमी दिना वा ताचें प्रतिनिधीत्व करिना.
10. कसलेंय निलंबन, आडखळ, वांगड्याची IBT प्रणाली वा सेवा वा ऍक्सचेंज सेवा वा प्रणालीचो दुरुपयोग वा अनुपलब्धताय वा क्लायंट/वांगडी/ऍक्सचेंजीचेर प्रणालीचें अपेस, वांगडी/ऍक्सचेंजीच्या नियंत्रणा भायर खंयच्याय कारणाक लागून खंयच्याय लिंक/प्रणालीच्या अपेसाक लागून ताच्या आदेशाची अंमलबजावणी जावप ना, अशा कारणांक लागून क्लायंटक ऍक्सचेंज वा वांगड्याआड खंयचोच दावो करूंक मेळचो ना.

परिशिष्ट – 2

पूँजी निवेशाचे जोखीम प्रगटीकरण दस्तावेज (Risk Disclosure Document)

ऍक्सचेंज स्पष्टपणान वा सुचीत स्वरूपान हमी दिना वा ह्या प्रगटीकरण दस्तावेजाच्या अचुकताय, पूर्णतायेची वा योग्यतायेची हमी दिना वा ते संबंदान कसलेंच प्रतिनिधीत्व करिना तशेंच ऍक्सचेंज वेपार भागांतल्या खंयच्याच सहभागी गुणांक पसंती दिना. ह्या संक्षिप्त निवेदनात सगळ्यो जोखमी आनी वेपाराचे म्हत्वाचे स्वरूप उघड केल्लें ना. ताका लागून तुमी तातूंत वांटो घेवच्या आदीं ह्या सगल्या बाबींचो अभ्यास करूंक जाय.

समाविष्ट आशिल्ल्या जोखमीच्या अनुशंगान, तुमी प्रवेश करतात त्या संबंदाचें स्वरूप आनी जोखीम कितली आसा हें तुमी जाणून घेतिल्लें आसल्यारूच तुमी उलाढाल (वेव्हार) करूंक जाय.

कमोडीटी (Commodities) भविष्यकालीन करार, साधित वा कमोडीटी ऍक्सचेंजाचेर (Commodities exchange) जावपी हेर साधनां, जातूंत चडउतार जावपी जोखीम घटक आसतात, जे मर्यादीत साधनसामुग्री/मर्यादीत गुंतवणूकी आनी वा वेपार अणभव आनी कमी जोखीम सहनशक्ती आसपी कोणांकूय सामान्यपणान अनुरूप साधन आसना. ताका लागून तुमच्या अर्थीक परिस्थिती कडेन तसो वेपार योग्य आसा हाचो बारीकसाणेन विचार करूंक जाय. तुमी ऍक्सचेंजीत गुंतवणूक केली आनी दुष्परिणाम वा लुकसाणीक तोंड दिवचें पडलें जाल्यार, ताचे खातीर तुमी स्वता जापसालदार आसतले आनी ऍक्सचेंज/ताची क्लियरींग संघटना आनी/वा SEBI ते खातीर, खंयच्याय परिस्थितींत जापसालदार आसची ना, आनी तुमकां हाचे आदीं जोखीमीच्या म्हायती विशीं कळीत केलें नाशिल्लें वा तुमकां संबंधीत वांगड्यान जोखीमीविशीं सविस्तर विसकटावन सांगलें ना असो दावोय तुमी करूंक शकचे नात. फलनिष्पत्ती खातीर वांगडी (Members / Stock Brokers) पुरायेन जापसालदार आसतलो आनी त्या खात्याचो खंयचोच करार रद्द करूंक मेळचो ना.

खरेदी खातीर ऑर्डरीची अंमलबजावणी करतना आनी/वा कमोडीटी ऍक्सचेंजीत साधित कराराच्या विक्री खातीर फायद्याची हमी आसना वा लुकसाणीतल्यान पळवाटुय आसना हें तुमी मानून घेवंक जाय आनी ताचो स्विकार करूंक जाय.

तुमी कमोडीटी ऍक्सचेंजीत वांगड्या वरवीं वेव्हार करतात जातूंत वांगड्यान घालून दिल्ल्यो कांय औपचारीकता पुराय करच्यो पडटात, हातूंत तुमी तुमच्या क्लायंटोची वळख फॉर्म, आनी ऍक्सचेंज, ताची क्लियरींग संघटना, SEBI न वेळा वेळार स्पष्ट केल्ली आनी चालीक लायिल्लीं मार्गदर्शक तत्वां, नियम, पोटनियम आनी वेवसायीक नियम हाणीं जारी केल्ल्या सक्क्युलराच्या तें अधीन आसता.

ऍक्सचेंज कसलोच सल्लो दिना वा उपलब्ध करिना आनी ह्या दस्तावेजाचेर आदारीत ऍक्सचेंज आनी/वा तिस-या पक्षाच्या स्टॉक ब्रोकरा वांगडा खंयच्याय वेवसायीक नात्यांत प्रवेश करपी खंयच्याच व्यक्तीखातीर जापसालदार आसना. ह्या दस्तावेजांत समाविष्ट खंयचीय म्हायती वेवसायीक सल्लो म्हूण मानची न्हय. वेपारांतले संभाव्य धोके आनी जोखमी विचारांत घेतल्या बगर वेपाराचो विचार करचो न्हय. तुमची खात्री नासल्यार, तुमी ताचे विशीं वेवसायीक सल्लो घेवंक जाय.

वेपार करूंक तुमकां हाचें ज्ञान आसप वा मुखावयलें जाणां आसप गरजेचें आसा:-

1. कमोडीटी फुडाराच्या करार आनी ऍक्सचेंजीच्या हेर कमोडीटी डेरिवेटीव (Commodity derivatives) साधनांनी समाविश्ट आसपी मूळ जोखीम.

i. उच्च अस्थिरतेची जोखीम

कमोडीटी ऍक्सचेंजींत (Commodities exchange) गुंतवणूक करता तेन्ना कमोडीटी करार जाल्ल्या किमतींत अचकीत बदल जावप ताका अस्थिरता अशें म्हणटात. सामान्यपणान, कमोडीटी साधित करारातली अस्थिरताय जितली व्हड आसता तितलोच ताच्या किंमतींत चडउतार जाता. क्रियाशील वेपारीक कमोडीटी/साधित करारांपरस, ल्हान (विरळ) वेपारीक कमोडीटी/साधित करारांनी चड अस्थिरता आसता. अस्थिरतेक लागून, तुमच्या आदेशाची अर्द अंमलबजावणी जाता वा अंमलबजावणी जायच ना, वा तुमच्या आदेशाचें पालन जाल्लें तेन्नाची किंमत निमाण्या वेपाराच्या किंमतीपरस वेगळी आसता वा सातत्यान बदलता, जाका लागून वास्तवीक लुकसाण जाता.

ii. कमी रोकडसुलभतेची जोखीम

- a. गुंतवणूक दारांची चडाओढीच्या किंमतींत आनी किमान किंमतीच्या फरकांत कमोडीटी साधित करारांची खरेदी आनी/वा विक्रीच्या क्षमतायेक रोकडसुलभता अशें म्हणटात. सामान्यपणान, बाजारांत चड ऑर्डरी उपलब्ध आसता तशी रोकडसुलभता चड आसता अशें सर्वसादारणपणान मानतात. रोकडसुलभताय म्हत्वाची आसता कारण चड रोकडसुलभताये वांगडा, गुंतवणूकदारांक कमोडीटी साधित करार चड जलदरितीन आनी किमान मोल फरकांत खरेदी करूंक आनी/वा विकूंक सोंपें जाता आनी हाचो परिणाम म्हूण, गुंतवणूकदार खरेदी केल्ल्या वा विकतें घेतिल्ल्या कमोडीटी साधित करारांच्या स्पर्धात्मक मोला खातीर चड करून फारीक करतात वा पयशे घेतात. कांय कमोडीटी साधित करारांनीं घडये कमी रोकडसुलभतेची जोखीम आसूंक शकता. हाचो परिणाम म्हूण, तुमची ऑर्डर घडये फकत अर्दी अंमलांत हाडटले, वा घडये व्हडल्या मोल फरका सयत अंमलबजावणी जातली वा घडये अंमलबजावणी जावचीच ना.
- b. दिवपाची मनीशा नासतना विकतें घेवप/विकप आनी/वा विशिश्ट कमोडीटींची डिलीवरी घेवप हाका लागून लेगीत लुकसाण जावं येता, कारण तशा परिस्थितींत, अपेक्षीत मोलाच्या पातळे परस कमोडीटी साधित करार कमी/चड किंमतींत घडये विकचे/खरेदी करचे पडूं येतात, ताका लागून कमोडीटी साधित करार धाडूंक वा मेळोवंक खंयचीच प्रगट स्थिती वा बंधन आसचें न्हय.

iii. विस्तृत परसणेची जोखीम

- a. उत्तम खरेदीची रक्कम आनी उत्तम विक्रीची रक्कम हांच्या मदल्या फरकाक पसरणी अशें म्हणटात. कमोडीटी साधित कराराच्या खरेदीचें मोल आनी ताची तत्काळ विक्री वा उरफाटें हाच्या मदल्या फरकाचें तें प्रतिनिधीत्व करतात. कमी रोकडसुलभताय आनी उच्च अस्थिरतायेक लागून कमी रोकडीच्या वा रोकडविरयत साधित करारांचीं सामान्यापरस चड परसण जाता. हाका लागून मोल बरें येवपाक आडमेळीं येतात.

iv. जोखीम-उणी करपी ऑर्डरी

- a. कांय प्रमाणांत लुकसाण जावपाचेर मर्यादा हाडपा खातीर दवरिल्ल्यो ऑर्डरी ("लुकसाण थांबोवचें" ऑर्डर्स, वा "मर्यादा हाडची" ऑर्डर्स) जायते फावटी परिणामकारक आसतल्योच अशें ना कारण बाजारांत सातत्यान जावपी अस्थितरायेक लागून तशा ऑर्डरींची अंमलबजावणी करप अशक्य जाता.
- b. दुसऱ्या बाजून आशिल्ल्यो ऑर्डरी विचारांत घेवन ताचें आनी मोल विचारांत घेनाआस्तना, "बाजार" ऑर्डरीची तत्काळ अंमलबजावणी करची पडटा, जाल्यार गिरायकाक "बाजार" ऑर्डरीचेर तत्परतेन अंमलबजावणी मेळूंक शकता, उरिल्या ऑर्डरीची किंमत घडये चालीक लावं येता, मोल वेळेच्या आद्यताये चेर जी ऑर्डर प्रमाणाचें समाधान करता. हें मोल निमाणें वेपार केल्ल्या मोलापरस वा त्या कमोडीटी साधित करारांतल्या बऱ्या किंमती परस सामकी वेगळी आसतली हें समजूं येता.
- c. ऑर्डरी खातीर वा उत्तम किंमती खातीर "मर्यादीत" ऑर्डरीची फकत "मर्यादीत" मोलांत अंमलबजावणी जातली. पूण, क्लायंट मोलाची सुरक्षा मेळटा आस्तनाच, ऑर्डरीचेर अंमलबजावणी न जावपाची शक्यताय सुध्दां आसता.
- d. थांबची लुकसाण ऑर्डर कमोडीटी साधित कराराच्या चालंत किंमती कडल्यान सादारणपणान "पयस" दवरतात, आनी करार थांबपाच्या किंमती कडेन पावले जाल्यार वा तातूंतल्यान वेपार चालू जाता तेन्ना तसल्यो ऑर्डरी क्रियाशील जातात. विक्री थांबच्यो ऑर्डरी चड करून चालंत किंमती सकयल नोंद जातात, आनी खरेदी थांबच्यो ऑर्डरी चड करून चालंत किंमतीच्या वयर नोंद जातात. करार पूर्व-निर्देशीत मोलाकडेन पावतकीच, वा तशा मोला वरवीं वेपार चलता तेन्ना, थांबची लुकसाण ऑर्डर बाजार/मर्यादीत ऑर्डरीत रुपांतरीत जाता आनी मर्यादेन वा उत्तमांत ताची अंमलबजावणी जाता. करार पूर्व-निश्चीत किंमतीत शिरकाव करूंक शकतात देखून मर्यादीत ऑर्डरीच्या अंमलबजावणेची खात्री आसना, हाका लागून फकत नियमीत मर्यादीत ऑर्डरी सयत तसल्या ऑर्डरींचीं अंमलबजावणी न जावपाची जोखीम आसता.

v. नव्या जाहीरनाम्याची जोखीम

- a. वेपारी/उत्पादक नवे जाहीरनामे करतात ताचो परिणाम घडये कमोडिटी आनी/वा कमोडिटी डेरिवेटिव करारांच्या मोलाचेर जावंक शकता. वेपारा वेळार उप्रासपी नव्या जाहीरनाम्याचो परिणाम घडये कमोडिटी साधित कराराचेर जावंक शकता, आनी कमी रोखडसुलभताय आनी उच्च अस्थिरताय हांच्या वांगडा एकठांय जाता तेन्ना, कमोडिटी साधित कराराच्या मोलांत घडये अचकीत अनपेक्षीत सकारात्मक वा नकारात्मक परिणाम करूंक शकता.

vi. अफवेची जोखीम

- a. तोंडान, खबरांपत्रां, वॅबसायटी वा खबरां एजन्सी इत्यादी वरवीं घडये अफवा पातळूंक शकता. गुंतवणूकदारांनी अफवेचेर विस्वास दवरिनास्तना पुराय शहानिशा करूंक ना.

vii. प्रणालीची जोखीम

- a. बाजार उगडटना आनी बाजार बंद जावच्या आदीं व्हडा प्रमाणांत वेपार खुबदां जाता. दिसाच्या खंयच्याय वेळार तसलो व्हड वेपार केन्नाय जावंक शकता. ऑर्डरीची अंमलबजावणी वा मंजुरींत घडये कळाव जावंक शकता.
- b. अस्थिरतायेच्या कालावधींत, बाजारांतले गुंतवणूकदार ताच्या ऑर्डरीच्या अंमलबजावणेच्या प्रमाणांत वा किंमतींत वा नवी ऑर्डर दवरतना सातत्यान बदल करतात देखून अंमलबजावण्यो आनी तांच्या समर्थनाक कळाव जावं येता.
- c. कांय विशिश्ट बाजारांतल्या परिस्थितीखाला, माफक दरांत वा पुराय दरांत हिस्सो रोकडसुलभ करप कठीण वा अशक्य जावंक शकता, अशें विक्री वा खरेदीच्या अशे दोनूय वटेन शिल्लक ऑर्डरी उरनात वा जर बेकायदेशीर वेपाराक लागून वा हेर कसल्याय कारणाक लागून जर कमोडिटी कराराचो वेपार बंद उडयला आसता तेन्ना जावंक शकता.

viii. प्रणाली/नॅटवर्क आडमेळे

- a. ऍक्सचेंजीचेर जावपी वेपार इलॅक्ट्रॉनिक मोडांत आसता, तो उपगिरो/लिजाच्या तार आदारीत दळणवळाचेर आसता, हातूंत ऑर्डरी दवरपाक आनी ऑर्डरी निर्देशीत करपाक तंत्रज्ञानाची आनी संगणक प्रणालीचो एकठांय आदार घेतलो वता. ताका लागून, दळणवळणाक अपेस येवपाची वा प्रणालीची समस्या वा प्रणालीतल्यान प्रतिक्रिया दिवपाक कळाव जाता वा वेपार थांबता वा हेर कसलीय समस्या उप्रासता, वा नियंत्रणा भायली वेपाराची प्रणाली/नॅटवर्क समस्या उप्रासता जाका लागून खरेदी वा विक्री एक तर अर्द वा पुरायेन प्रक्रिया जावपाक कळाव लागूंक शकता. ह्यो समस्या तत्पुरत्यो आसल्यो तरीय, पूण जेन्ना तुमचे कडेन शिल्लक उकते शॅर आसतात तेन्ना वा अंमलबजावणी जावंक नाशिल्ल्यो ऑर्डरी आसतात तेन्ना, हे जोखीम दाखयता कारण सगळ्यो अंमलबजावणी केल्ल्यो उलाढाली सुटाव्यो करप तुमकां बंधनकारक आसता.

2. साधित कमोडीटी भाग विचारांत घेवया, उपकार करून मुखावयलीं अतिरिक्त खाशेलपणांची नोंद घेवचीं:-

"उंचावणी" वा "वयर वचप" चो परिणाम:

- कमोडीटी डेरिवेटिव कराराच्या मोला परस मार्जीनाचें प्रमाण उणें आसता ताका लागून वेव्हारांत उंचावणी वा वयर वचप अशें जाता. कमोडीटी डेरिवेटिव वेपार, एकदम कमी मार्जीनान करतात, ताका लागून मुखेल गुंतवणूकी परस खूब फायदो वा लुकसाण जावपाची शक्यताय आसता. पूण कमोडीटी डेरिवेटिवांत वेव्हारांत खूब व्हडली जोखीम आसता. तुमी ताका लागून उपाधीत वास्तवीक वेपार करच्या आदीं मुखावयलीं निवेदनां पुरायेन समजून घेवपाक जाय आनी खातें निर्माण करतना, अर्थीक साधनसामुग्री इत्यादींनी सहभागी जातना जतनायेन पावलां उबारूंक जाय.
- कमोडीटी साधीतांतल्या फुडाराच्या वेपारांत सगळ्या सुवातींचो दिसपट्टो समेट आसपावीत आसता. बंद जावपाच्या पांवड्यार उकती सुवात चित्रीत जाता. बंद जावपी दर तुमच्या आड वचत जाल्यार, त्या हालचालीक लागून तुमका लुकसाण जाल्ली रक्कम (कल्पीत) दिवची पडटा. दिल्ल्या वेळे भितर ही रक्कम फारीक करची पडटली, चड करून फुडल्या दिसाचो वेव्हार सुरू जावच्या आदी.
- तुमी दिल्ल्या वेळे भितर अतिरिक्त फायदो भरपाक शकले नात जाल्यार वा तुमच्या खात्यांत शिल्लक रीण आसा जाल्यार, ऍक्सचेंजीचो वांगडी एक भाग वा पुराय भाग रोकडसुलभ/चौपट करूंक शकता. अशा प्रकरणात, हाका लागून जाल्ल्या कसल्याय हानीची भरपाई तुमी करची पडटा.
- कांय विशिश्ट बाजाराच्या स्थितींत, गुंतवणूकदाराक उलाढाली कार्यान्वीत करप कठीण वता वा अशक्य जाता. देखीक, ही स्थिती अरोखडसुलभताये सारक्या घटकांक लागून उप्रासूं येता देखीक जेन्ना मोलाच्या मर्यादा वा सर्किट ब्रेकर्स इत्यादींक लागून फावोशे बीड्स आसनात वा प्रस्ताव आसनात वा वेपाराचें निलंबन जाता तेन्ना ही परिस्थिती उद्भवता.
- मुखावयले पांवडे उबारूं येतात: फायद्याच्या दरांत बदल नकद फायद्याच्या दरांत वाड जाता. अस्तित्वांतल्या स्पश्ट कळंतरांक हे नवे उपाय लागू करूं येतात. अशा परिस्थितींत, तुमी अतिरिक्त फायदे घालचे पडटात वा तुमची स्थिती देवोवची पडटा.
- तुमी वेपार करपाचो थारायला त्या कमोडीटी साधित कराराचो पुराय तपशील तुमकां दिवंक तुमी तुमच्या ऍक्सचेंजीच्या वांगड्याक सांगूक शकतात देखीक, करार खाशेलपणां आनी संबंदीत लागणूको.

3. वायरलॅस तंत्रज्ञान वा हेर खंयच्याय तंत्रज्ञानां वरवीं वेपार:

वायरलॅस तंत्रज्ञान/स्मार्टऑर्डर रुटींग वा हेर खंयच्याय तंत्रज्ञाना वरवीं जोखीम, जापसालदारको आनी लागणूको हांची व्याखा करपी खंयच्योय अतिरिक्त कमोडीटी हांची म्हायती वांगड्यान क्लायंटक दिवंक जाय.

4. सामान्य

i. दवरतात ती नगद आनी मालमत्ता ठेव:

आस्थापन कर्जबाजारी जालें जाल्यार वा दिवाळखोर जालें जाल्यार तुमच्या पयशांच्या आनी हेर मालमत्तेच्या सुरक्षे संबंदान तुमकां ज्ञान आसूंक जाय. तुमी तुमचे पयशे वा मालमत्ता परत मेळोवंक सोदतात ताचेर कांय संविधानीक वा थळावे कायद्यांचो शेक आसूंक शकता. कांय न्यायाधिकारक्षेत्रांत मालमत्ता, जी तुमची म्हूण खास वळखूंक मेळटा, ती पयशांची गरज आसतना जशी वांटतात तशी नगण्य मोलान वापरली वता. ऍक्सचेंजीच्या वांगड्या वांगडा किजील जाल्यार, कायदे, पोट-कायदे आनी ऍक्सचेंजीच्या वेवसायीक नियमां प्रमाणें तीचेर खटलो चलता.

ii. कमीशन आनी हेर शुल्क:

तुमी वेपार करूंक सुरू करच्या आदीं, तुमी सगळीं कमीशनां, फी, आनी हेर लागपी शुल्कां हांची स्पश्ट म्हायती मेळोवंक जाय. शुल्क तुमच्या एकंदरीत फायद्याचेर (किदेंय आसल्यार) परिणाम करूंक शकतात वा तुमची लुकसाणी वाडोवंक शकतात.

iii. वांगडी/अधिकृत व्यक्ती/क्लायंट हांच्या हक्क आनी लागणूकीं खातीर, उपकार करून *परिशिष्ट 3* पळोवचें.

iv. 'घटक' म्हणल्यार आनी आसपावीत आसता, गिरायक वा गुंतवणूकदार, जो स्टॉक ब्रोकरा वांगडा संपादन आनी/वा सिक्युरिटीच्या विक्री खातीर आनी/साधित कराराच्या विक्री खातीर ऍक्सचेंजीच्या यंत्रणे वरवीं वेव्हार करता.

v. 'वांगडी' शब्द म्हणल्यार जातूंत समाविश्ट आसता आनी जाचो अर्थ जाता एक वेपार करपी वांगडी वा एक वांगडी/ब्रोकर, जाका ऍक्सचेंजीन समाविश्ट करून घेतला आनी जाचे कडेन एसईबीआय कडलें नोंदणीकृत प्रमाणपत्र आसता.